

บทความวิจัย
การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
โรงเรียนเทศบาลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
Assessment of Learning Resource Development Project to Enhance Learning Efficacy
of Tha Tum Municipal School, Surin Province

มานพ จิตแมน

Manop Jidman

โรงเรียนเทศบาล 2 “วิภักดิ์ศึกษา” สังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

Tessaban 2 Wipatsuksa School, Surin

* Email: manop_jm@hotmail.com

Received 8 September 2022; Revised 26 October 2022; Accepted 26 October 2022

Abstract

The purpose of this research was to assess of learning resource development project of Tha Tum Municipal School, Surin Province using CIPP model (Context, Input, Process and Product) of Stufflebeam. This was a survey research and the questionnaire was sent to 231 voluntarily participated samples which were 54 teachers and 177 students obtained by purposive sampling method. The research instrument was the learning resource development project assessment questionnaire. The research data were analyzed using mean, standard deviation and qualitative analysis. The results of the research were as follows: 1) the context evaluation of learning resource development project before implementation was at a high level ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 0.76$) 2) the input evaluation was at the highest level ($\bar{X} = 4.76$, $SD = 0.56$) 3) the process evaluation was at the highest level ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.56$) and 4) the product evaluation was at the highest level ($\bar{X} = 4.66$, $SD = 0.64$). The results of this research helpful for educational institution to plan and develop learning resources to promote appropriate student-centered learning management.

Keywords: Learning resource development project; Assessment; Elementary School

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้รูปแบบ CIPP (Context, Input, Process, Product) ของสตัฟเฟิลบีม งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยส่งแบบสอบถามให้กับ

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 231 คน ประกอบด้วยครู จำนวน 54 คน และนักเรียน จำนวน 177 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงโดยกลุ่มตัวอย่างสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการและให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามการประเมินโครงการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินในด้านบริบท (Context) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูก่อนดำเนินโครงการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 0.76$) 2) ผลการประเมินในด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูก่อนดำเนินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, $SD = 0.56$) 3) ผลการประเมินในด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูและนักเรียนระหว่างการดำเนินงานโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.56$) และ 4) ผลการประเมินในด้านผลผลิต (Product) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูและนักเรียนหลังดำเนินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, $SD = 0.64$) ผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปวางแผนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาต่อไป

คำสำคัญ : โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้; การประเมินโครงการ; โรงเรียนประถมศึกษา

บทนำ

กระแสของความเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง การศึกษา วิทยาศาสตร์ การแพทย์ ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของโลก สิ่งสำคัญที่ทำให้ทุกคนอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุขนั้น คือ การพัฒนาทางการศึกษา ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เพื่อความอยู่รอดในสังคมปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีความสุข (Sinthapanont, 2015) การบริหารจัดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเป็นพันธกิจหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเป็นกุญแจสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความรู้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีสมรรถนะตามเป้าประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเป็นกุญแจสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความรู้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีสมรรถนะตามเป้าประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาควรมีกระบวนการบริหารจัดการโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ซึ่งการประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโครงการให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การประเมินโครงการที่ดีควรดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาตามความต้องการของสถานศึกษา โดยขั้นแรกควรเริ่มจากการเขียนโครงการซึ่งจะประกอบด้วยชื่อโครงการ หน่วยงานที่รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย พื้นที่ดำเนินงาน วิธีดำเนินงาน ทรัพยากรและงบประมาณ การติดตามประเมินผล ผลที่คาดว่าจะได้รับ ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ และรายละเอียดอื่น ๆ ซึ่งต้องศึกษาความหมายขององค์ประกอบและแนวทางการเขียนองค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงการนั้น และในการประเมินโครงการควรเลือกรูปแบบการประเมินให้เหมาะสม เช่น การประเมินตามรูปแบบ CIPP (Context, Input, Process, Product) ของสตัฟเฟิลบีม ซึ่งมีประเด็นการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินสภาพแวดล้อมหรือการประเมินบริบท (Context) 2) การประเมินปัจจัยหรือตัวป้อน (Input) 3) การประเมินกระบวนการ (Process) และ 4) การประเมินผลผลิต (Product) นอกจากนี้ ยังมี การประเมินตามรูปแบบ System Analysis (Numthong, 1997) ซึ่งมีประเด็นการประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินปัจจัยหรือตัวป้อน (Input) 2) การประเมินกระบวนการ (Process) 3) การประเมินผลผลิต (Product) จะเห็นได้ว่าการประเมินโครงการเป็นกระบวนการ

ในการตรวจสอบและวิเคราะห์ส่วนสำคัญของโครงการซึ่งประกอบด้วยข้อมูลนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Output หรือ Outcome) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด อย่างไรก็ตามการประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่อาจมีความซับซ้อนแล้วแต่ลักษณะของโครงการที่ต้องประเมิน และมีความละเอียดอ่อนที่ต้องใช้การพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบในการดำเนินการและการตัดสินใจ ฉะนั้นสิ่งสำคัญที่ผู้ประเมินโครงการต้องคำนึงถึงเพื่อให้การประเมินโครงการบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการอย่างแท้จริง ได้แก่ ข้อเท็จจริง คุณประโยชน์ ข้อมูลย้อนกลับ ความผูกพัน ความน่าเชื่อถือ วัตถุประสงค์ มาตรฐาน ความจำเป็น และคุณค่าของโครงการ เป็นต้น

โรงเรียนเทศบาลท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยจากการศึกษาบริบทของโรงเรียน จากผลการประเมินคุณภาพภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด ปีการศึกษา 2563 ของเทศบาลตำบลท่าตูม มีผลการประเมินด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับคุณภาพดี แต่ยังมีจุดที่ควรพัฒนา คือ การแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย ต้องสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะของผู้เรียน (Office of Nation Education Standards and Quality Assessment, 2008) จากการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 2/2563 ได้รับข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมให้มีความหลากหลายตรงตามความต้องการของผู้เรียน และให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจากการสัมภาษณ์ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู พบว่า มีความต้องการให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลายให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัวกับผู้เรียน สามารถตอบสนองและเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการ และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนในชุมชนใกล้เคียง ได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้สามารถใช้บริการแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับโรงเรียนมีการก่อสร้าง อาคารเรียนและอาคารประกอบการต่าง ๆ จึงส่งผลให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ใช้พัฒนาทักษะหรือกระตุ้นพัฒนาการจำนวนจำกัด และไม่เพียงพอต่อความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นรองผู้อำนวยการของสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจึงมีความสนใจทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยมุ่งหวังเพื่อให้การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข และเกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ทบทวนวรรณกรรม

แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา หมายถึง สถานที่ แหล่งข้อมูลข่าวสารแหล่งความรู้ ศูนย์รวมความรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ซึ่งสถานที่มีอยู่ในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนและครูใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้หรือศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

เช่น ห้องสมุด ห้องดนตรีไทย ห้องดนตรีสากล ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ สนามกีฬา ห้องพยาบาล เป็นต้น ผู้เรียนเข้าไปปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยประสบการณ์ตรงและได้ความรู้ใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

1. ความหมายของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ การหาข้อเท็จจริงและหาผลที่เกิดจากโครงการ ตลอดจนการตรวจสอบเพื่อใช้ตัดสินคุณค่าของการดำเนินโครงการในด้านต่าง ๆ และตัดสินใจในการปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้นหรือยุติ การดำเนินงานโครงการ นั้น ๆ Stufflebeam (1985) ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือก ต่าง ๆ ที่มีอยู่ Schuman (1978) กล่าวว่า การประเมินเป็นการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติจริง (Actual Results) กับผลที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Results) ซึ่งเป็นการวัดความสำเร็จจากการดำเนินงาน โดยพิจารณาจุดมุ่งหมายและเป็นการศึกษาพิจารณาเกี่ยวกับผลลัพธ์ซึ่งเกิดจาก กิจกรรมบางประเภทที่มุ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ Rangchaikulwiboonsri (2003) ได้กล่าวถึง แนวคิด และโมเดลการประเมินแบบซิป หรือ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ว่าเป็นโมเดลที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน ซึ่งสตัฟเฟิลบีมได้กำหนดประเด็นการประเมิน ออกเป็น 4 ประเภท ตามอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของ CIPP Model ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของ ทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการการมีส่วนร่วมในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้จะ เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่นหรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ ซึ่งมักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้รวมทั้ง การพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ แต่การประเมินผลแบบนี้ มิได้ให้ความสนใจต่อเรื่อง ผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย / แผนงาน / โครงการเท่าที่ควร นอกจากนี้ สตัฟเฟิลบีมได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้ 1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน 2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ 3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการเพื่อพิจารณา ควบคุม การดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด 4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เช่น การตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูล จากการประเมินผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้นเพื่อพิจารณาการยุติ/ล้มเลิก หรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

2. ความสำคัญของการประเมินโครงการ

Rodprasert (1996) กล่าวว่า การประเมินโครงการอย่างเป็นระบบย่อมจะมีส่วนให้ผู้บริหารโครงการได้ตระหนักถึงคุณภาพของโครงการที่กำหนดขึ้นได้ว่าจะสามารถสนองตอบความต้องการของสังคม หรือสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมากน้อย

เพียงใด และช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจในการดำเนินการ การปรับปรุง และการเปลี่ยนแปลง โครงการให้มีความถูกต้องเหมาะสม และส่งผลให้โครงการนั้นดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกประการ

จากความหมายและความสำคัญของการประเมินโครงการ สรุปได้ว่าการประเมินโครงการมีความสำคัญและคุณประโยชน์ ดังนี้ 1) ช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานการดำเนินงานมีความชัดเจนมากขึ้น กล่าวคือ ก่อนที่จะนำโครงการไปสู่การปฏิบัติย่อมจะต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้บริหารและผู้ประเมินหากพบข้อบกพร่องจะมีการปรับปรุงให้มีความถูกต้องชัดเจนก่อน 2) ช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่าหรือเป็นประโยชน์เต็มที่ ทั้งนี้เพราะมีการวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการ ข้อมูลใดหรือปัจจัยใดที่เป็นปัญหาจะได้รับการแก้ไขเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม คุ้มค่า และเพียงพอต่อการดำเนินงาน 3) ช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากโครงการเป็นส่วนหนึ่งของแผนงาน ดังนั้น เมื่อโครงการได้รับการตรวจสอบ วิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขให้ดำเนินการไปด้วยดี ย่อมจะทำให้การดำเนินงานตามแผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ 4) มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบ (Impact) ของโครงการ และช่วยลดสิ่งที่อาจทำให้เกิดความเสียหาย 5) มีส่วนสำคัญในการควบคุมคุณภาพของงาน เนื่องจากการประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบและควบคุมอย่างมีระบบ เป็นวิทยาศาสตร์ ทุกส่วนของโครงการ และปัจจัยทุกชนิดที่ใช้ในการดำเนินงาน จะได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียด ส่วนใดที่เป็นปัญหาหรือไม่มีคุณภาพจะได้รับการพิจารณาย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้มีการดำเนินงานใหม่จนกว่าจะเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ต้องการ 6) มีส่วนในการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการ เพราะการประเมินโครงการมิใช่เป็นการควบคุม บังคับบัญชา หรือสั่งการ แต่เป็นการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข และเสนอแนะวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติโครงการอันจะนำมาซึ่งผลงานที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจ มีความพึงพอใจและมีความตั้งใจกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงาน 7) ช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการ การประเมินโครงการจะทำให้ ผู้บริหารได้ทราบถึงอุปสรรคปัญหา ข้อดีข้อเสีย ความเป็นไปได้ และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการโครงการ ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นจะช่วยทำให้ผู้บริหารตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการนั้นต่อไปหรือจะยุติโครงการนั้นเสีย นอกจากนั้นผลของการประเมินโครงการอาจเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนหรือการกำหนดนโยบายผู้บริหาร

โดยความหมายการประเมินโครงการที่มีความหมายสำคัญดังกล่าว อาจวิเคราะห์ได้ว่า การประเมินโครงการเป็นงานที่มีความละเอียดลออมากกว่าการวางแผน กล่าวคือ ในขณะที่การวางแผนเป็นการคาดคะเนไว้ แต่การประเมินโครงการ เป็นการเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงที่เกิดจากการประเมินโครงการ จะต้องแสวงหาทั้งที่มองเห็นจับต้องได้และสิ่งที่มองไม่เห็นและจับต้องไม่ได้ ฉะนั้น การประเมินโครงการจึงมีความยากลำบากอยู่ในตัว ที่ผู้ประเมินจะต้องพยายามเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อจะได้นำไปใช้ตัดสินใจบริหารโครงการให้บรรลุ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การประเมินโครงการจะต้องกระทำกันอย่างกว้างขวาง และต่อเนื่อง จึงจะทำให้แผนงานที่กำหนดไว้บรรลุถึงเป้าหมายและการตัดสินใจดำเนินงานมีความถูกต้อง

3. ความมุ่งหมายของการประเมินโครงการ

Tyler (1970) มีความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินนั้น คือ 1) เพื่อตัดสินใจว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดที่ประสบผลสำเร็จก็อาจเก็บไว้ใช้ได้ต่อไป แต่ส่วนใดไม่ประสบผลสำเร็จก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขต่อไป 2) เพื่อประเมินค่าความก้าวหน้าทางการศึกษาของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ เพื่อให้สาธารณชนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือในอันที่จะช่วยเข้าใจปัญหาและความต้องการทางการศึกษาได้ และเพื่อใช้ข้อมูลนั้นเป็นแนวทางในการที่จะปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วยได้ โดย Pithyanuwat (2006) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการประเมินว่า การประเมินมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อช่วยปรับปรุงการบริหารงาน หรือโครงการตลอดจนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรืองานที่รับผิดชอบอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะของการประเมิน มีดังนี้ 1) เพื่อช่วยปรับปรุงพัฒนางานหรือโครงการต่าง ๆ 2) เพื่อตัดสินใจผลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของงานหรือโครงการต่าง ๆ 3) เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรืออนาคตของโครงการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม 4) เพื่อกระตุ้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ สรุปได้ว่าตามวิธีการประเมินแนวใหม่ วัตถุประสงค์เฉพาะในการประเมินโครงการหรืองานจะได้อาจมาจากการอบรมและผสมผสานข้อมูลจาก 2 แหล่งคือจากผู้บริหาร

ระดับสูงที่ต้องการใช้ผลประเมินเป็นฐานในการตัดสินใจ ตลอดจนผู้บังคับบัญชาหรือผู้เกี่ยวข้องกับโครงการหรืองานนั้น ๆ และจากวัตถุประสงค์หลักการของโครงการนั้น ๆ

4. กระบวนการของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นกระบวนการตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ของโครงการอย่างมีระบบ โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเพื่อการปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้นกระบวนการในการประเมินผลโครงการ อาจมีขั้นตอนและรายละเอียดของขั้นตอนแตกต่างกันไปตามแนวคิดของนักวิชาการทางการประเมินผลโครงการแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามการประเมินผลโครงการทั้งหมดโดยส่วนรวมแล้ว แต่ละส่วนของโครงการจะต้องได้รับการประเมินควบคู่กันไปด้วยเสมอคือ การประเมินข้อมูลนำเข้า (Input) การประเมินตัวกระบวนการ (Process) การประเมินผลงาน (Output) ซึ่งแต่ละส่วน และโดยทั้งหมดของโครงการจะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ (Rodprasert, 1996) ดังนี้

1) การศึกษาและพิจารณาถึงรายละเอียดของวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่าโครงการที่กำหนดขึ้นนั้น มีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่สามารถดำเนินการได้หรือไม่ ถือได้ว่าเป็นการประเมินก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริงเป็นการตรวจสอบและทบทวนความเรียบร้อยวัตถุประสงค์โครงการเป็นสำคัญ

2) การศึกษาความเป็นไปได้ของข้อมูล ซึ่งเป็นการประเมินข้อมูลและทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะต้องใช้ในการดำเนินการว่ายังมีความเหมาะสมเพียงพอที่จะใช้ในการปฏิบัติงานหรือไม่ ข้อมูลและทรัพยากรที่มีอยู่สามารถที่จะสนองตอบวัตถุประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นยังจะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้หรือไม่ การประเมินในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบทบทวนความเหมาะสมของทรัพยากรที่จะต้องใช้ในการบริหารโครงการนั่นเอง

3) การเก็บรวบรวมและการกระทำกับข้อมูลและทรัพยากร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ถึงกระบวนการในการดำเนินงานโครงการในลักษณะเป็นการรวบรวมและจำแนกข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ เป็นสัดส่วน และให้มีความเป็นจริงมากที่สุด การประเมินในขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบกระบวนการว่าเหมาะสมกับข้อมูลหรือทรัพยากรที่นำเข้าหรือไม่

4) การวิเคราะห์ การแปลความหมายและการสรุปผลซึ่งเป็นขั้นตอนที่ข้อมูลได้ผ่านกระบวนการเรียบร้อยแล้ว และผู้ประเมินจะต้องทำการวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นว่าเป็นเช่นใด ตรงตามวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ จะมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ดียิ่งขึ้นในลักษณะใด และผลที่เกิดขึ้นจะมีแนวโน้มไปในลักษณะใด การประเมินในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลงานของโครงการที่เกิดขึ้น และรวมไปถึงการประเมินโครงการโดยรวมเป็นเช่นใด ให้ผลประโยชน์คุ้มค่ากับการดำเนินงานหรือไม่ ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นแล้วดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติโครงการนั้นเสีย

5. รูปแบบในการประเมินโครงการ

Stufflebeam (1985) เป็นบุคคลสำคัญที่เสนอแนวคิดและรูปแบบการประเมินโครงการชนิดนี้ ซึ่งเป็นที่รู้จักและเข้าใจกันในรูปแบบที่เรียกว่า CIPP (Context, Input, Process, Product) Model และแนวคิดนี้นำไปสู่แนวความคิดของหลักการ ตัดสินใจในการบริหารงานทุกประเภททั้งในภาครัฐกิจเอกชนและภาครัฐบาลแบบอิสระจากวัตถุประสงค์ (Goal-Free Approach) เป็นการประเมินทุกอย่างที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งหมด (Actual Effects) และเปรียบเทียบความสำคัญของผลเหล่านั้นว่าตรงกับความต้องการหรือไม่ โดย Scriven (1967) เป็นผู้เสนอแนวความคิดและรูปแบบการประเมินโครงการชนิดนี้ ซึ่งได้รับการยอมรับและนำไปใช้กับการประเมินโครงการของกลุ่มผู้บริโภคสินค้า โดยการประเมินหาความนิยมของผู้บริโภคสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องรู้ถึงวัตถุประสงค์ของผู้ผลิต แต่จะพิจารณาความนิยมของผู้บริโภค หรือผู้ใช้ผลิตภัณฑ์เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจดำเนินการผลิต หรือการประกอบการของบริษัท อนึ่งการประเมินผลโครงการประเภทนี้หากไม่เปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แล้วก็จะไม่สามารถจะประเมินได้ หรือถ้าประเมินได้ก็ต้องเป็นไปตามเกณฑ์ของผู้ประเมินซึ่งอาจเกิดความลำเอียงขึ้นได้ และไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของการประเมินโครงการตามแนวคิดหรือรูปแบบนี้

รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model เสนอโดยสตีฟเฟิลบีม (Deniel L. Stufflebeam) แห่งมหาวิทยาลัย Ohio State University สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นรูปแบบที่ได้รับความสนใจจากนักประเมินโครงการเป็นอย่างมากในปัจจุบัน คำว่า CIPP

เป็นคำย่อของคำว่า Context, Input, Process และ Product โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการรวบรวมข้อมูลเพื่อสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจทางเลือกที่เหมาะสมในการประเมินนั้นมุ่งประเมินสิ่งที่ประเมิน 4 ด้าน (Pithiyuanuwat, 2001) ดังนี้

1) การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม วิธีการประเมินสภาวะแวดล้อม มี 2 วิธี คือ (1) Contingency Mode เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อหาโอกาส และแรงผลักดันจากภายนอกระบบเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น และ (2) Congruence Mode เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้

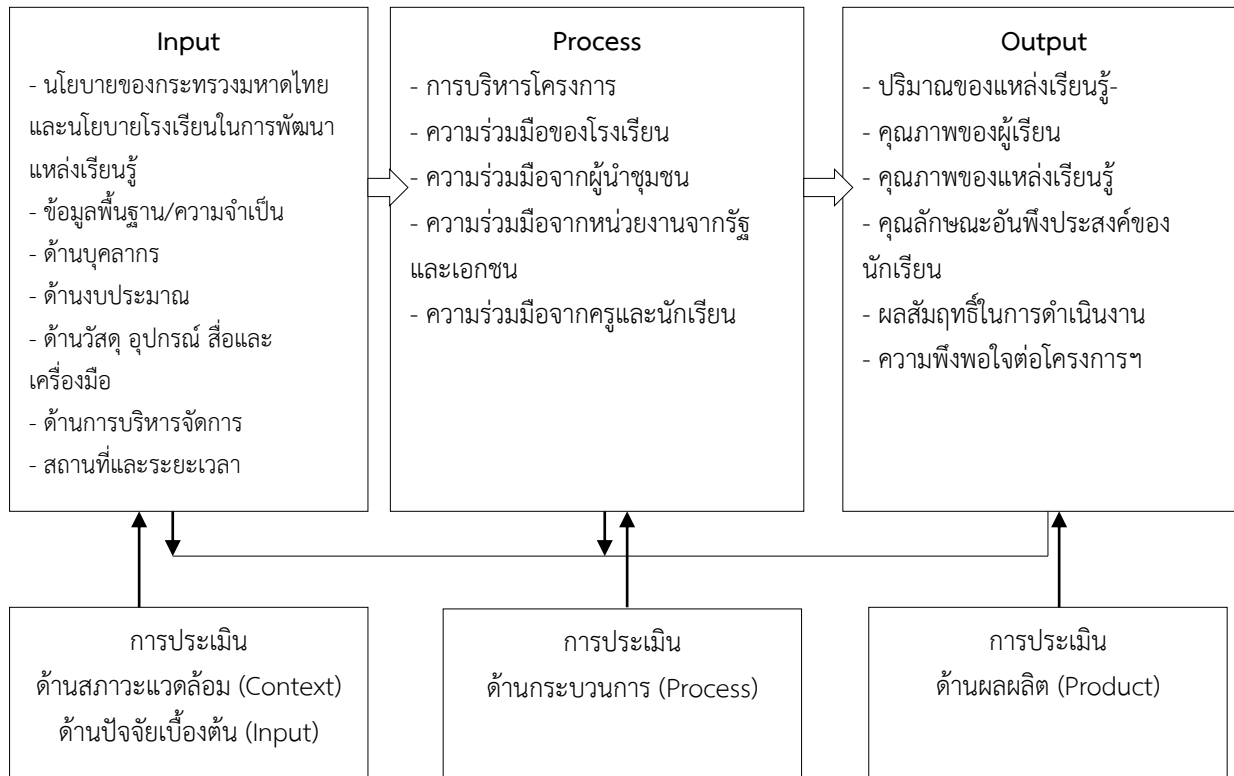
2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ (1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ (2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ และ (3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ (1) เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ (2) เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน และ (3) เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีผลจำเป็นยิ่งในระหว่างปฏิบัติตามโครงการด้วยระเบียบวิธีทั่ว ๆ ไปของการประเมินผลผลิต จะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูการกำหนดวัตถุประสงค์นั้น ๆ นำไปใช้ได้หรือไม่ กรณีในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้กับมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพันธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัยและกระบวนการร่วมด้วย

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการมีความสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะนำไปสู่ปรากฏการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตอย่างมีระบบ โดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมที่จะต้องทำให้ต่อเนื่องสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ และมีประสิทธิผล เกิดการประสานระหว่างผู้ปฏิบัติงานหรือหน่วยงานในการปฏิบัติเกี่ยวข้องไม่ให้เกิดกิจกรรมบางอย่างขาดหายไป ทำให้เกิดการประเมินผลอย่างมีขั้นตอนและมีคุณภาพ ก่อให้เกิดข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมินโครงการของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนเทศบาลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 54 คน และนักเรียน จำนวน 904 คน รวมจำนวนทั้งหมด 958 คน จากโรงเรียนเทศบาลท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 54 คน และนักเรียน จำนวน 177 คน รวมจำนวนทั้งหมด 231 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงและกลุ่มตัวอย่างสมัครใจเข้าร่วมโครงการและให้ข้อมูล

ขอบเขตด้านรูปแบบการประเมิน

ในงานวิจัยนี้ใช้รูปแบบการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของสตีฟเฟิลบีม โดยเป็นการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประเมินรายงานการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนเทศบาลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ในประเด็นการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกโมเดล CIPP ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) โดยพิจารณาผลกระทบ (Impact) ซึ่งจะประเมินความสอดคล้องของโครงการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) ได้แก่ การประเมินความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการ กับนโยบายของกระทรวงมหาดไทย และนโยบายของโรงเรียน ของครูก่อนดำเนินการโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ได้แก่ การประเมินความเหมาะสมบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ระยะเวลา และสถานที่ที่ใช้ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของครูก่อนดำเนินการตามโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ได้แก่ การประเมินการบริหารโครงการ ความร่วมมือของโรงเรียน ความร่วมมือจากผู้นำชุมชน ความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ครู และนักเรียนหลังการดำเนินการตามโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ได้แก่ การประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงาน ความพึงพอใจของครู และนักเรียนหลังการดำเนินการตามโครงการแล้วตั้งกรอบการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบประเมินโครงการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 การประเมินโครงการแหล่งเรียนรู้ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยแบบประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ของเบสท์ เพื่อแปลความหมายดังนี้ มากที่สุด (4.50-5.00) มาก (3.50-4.49) ปานกลาง (2.50-3.49) น้อย (1.50-2.49) และน้อยที่สุด (1.00-1.49) โดยเครื่องมือในการวิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมของประเด็นการประเมินตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และประเมินความสอดคล้องของรายการประเมินแต่ละข้อเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Object Congruence; IOC) พบว่าทุกประเด็นการประเมินมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งหมดโดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่า 0.900

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการโดยแจกแบบประเมินโครงการ ให้แก่ครูและนักเรียนโรงเรียนเทศบาลท่าตุม อำเภوتاตุม จังหวัดสุรินทร์ และเก็บรวบรวมข้อมูลกลับด้วยตนเอง จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินทั้งหมด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการประเมินรายงานการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนเทศบาลท่าตุม อำเภوتاตุม จังหวัดสุรินทร์ โดยมีข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบประเมินดังแสดงในตารางที่ 1 และผลการประเมินโครงการดังแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตาราง 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ครู	54	23.38
นักเรียน	177	76.62
รวม	231	100

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 231 คน เป็นครู จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 23.38 และนักเรียน จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 76.62

ตาราง 2 ผลการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูก่อนดำเนินโครงการ (N = 231)

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านบริบท (Context)	4.32	0.76	มาก	4
1. วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้	4.22	0.82	มาก	6
2. วัตถุประสงค์ของโครงการเหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน	4.33	0.73	มาก	3
3. หลักการและเหตุผลสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.20	0.81	มาก	7
4. โรงเรียนมีการจัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับชุมชน	4.37	0.68	มาก	2
5. มีการประชุมร่วมกับชุมชนในการวางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.24	0.80	มาก	4
6. โรงเรียนให้การสนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.54	0.67	มากที่สุด	1
7. ผู้บริหารให้ความรู้ ความเข้าใจ เล็งเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้	4.24	0.82	มาก	4
ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)	4.76	0.56	มากที่สุด	1
8. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ	4.63	0.68	มากที่สุด	9
9. บุคลากรมีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับการดำเนินงาน	4.74	0.62	มากที่สุด	7
10. บุคลากรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานถูกต้อง	4.78	0.57	มากที่สุด	4
11. โครงการมีความเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน	4.72	0.63	มากที่สุด	8
12. งบประมาณเพียงพอต่อการดำเนินโครงการ	4.85	0.45	มากที่สุด	1
13. ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการ	4.80	0.56	มากที่สุด	3
14. อาคารสถานที่เหมาะสม	4.76	0.58	มากที่สุด	4
15. ผู้บริหารให้ความสำคัญและสนับสนุนโครงการ	4.85	0.45	มากที่สุด	1
16. มีระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.76	0.58	มากที่สุด	4
ด้านกระบวนการ (Process)	4.64	0.56	มากที่สุด	3
17. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของครู	4.62	0.56	มากที่สุด	6
18. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียน	4.76	0.50	มากที่สุด	1
19. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของชุมชน	4.74	0.52	มากที่สุด	2
20. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของครูและนักเรียน	4.69	0.56	มากที่สุด	4
21. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาโครงการเรียนรู้	4.56	0.69	มาก	7

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
22. จัดโครงการส่งเสริม สนับสนุนและตอบสนองความสามารถทางวิชาการ	4.69	0.59	มากที่สุด	4
23. ผู้บริหารโรงเรียนควบคุม ดูแล และนิเทศงานโครงการอย่างสม่ำเสมอ	4.71	0.56	มากที่สุด	3
24. นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ หรือจัดโครงการการเรียนรู้โดยใช้ แหล่งเรียนรู้	4.64	0.54	มากที่สุด	5
25. จัดการเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้บูรณาการกับทุกกลุ่มสาระ	4.60	0.58	มากที่สุด	6
26. เน้นกระบวนการกลุ่มและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.58	0.70	มากที่สุด	8
27. นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยกระบวนการกลุ่ม	4.71	0.49	มากที่สุด	3
28. จัดโครงการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น	4.48	0.65	มาก	9
29. มีการประชาสัมพันธ์การพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้โดยการจัดป้าย นิเทศ นิทรรศการและสารสนเทศเกี่ยวกับโครงการ	4.76	0.47	มากที่สุด	1
30. รายงานผลการพัฒนาและการใช้ห้องปฏิบัติการให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ	4.47	0.56	มากที่สุด	10
ด้านผลผลิต (Product)	4.66	0.64	มากที่สุด	2
31. โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการที่มีความพร้อมทุกด้าน	4.63	0.59	มาก	8
32. ครู นักเรียน ชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.58	0.60	มาก	10
33. นักเรียนรู้จักปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ	4.60	0.66	มากที่สุด	9
34. นักเรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.77	1.49	มากที่สุด	1
35. นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.64	0.58	มากที่สุด	7
36. นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และหารายได้ระหว่างเรียน	4.67	0.54	มากที่สุด	6
37. นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.68	0.51	มากที่สุด	4
38. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่	4.68	0.53	มากที่สุด	4
39. นักเรียนมีจิตสำนึกอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในห้องปฏิบัติการ	4.71	0.49	มากที่สุด	2
40. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้	4.71	0.48	มากที่สุด	2
รวม	4.60	0.63	มากที่สุด	

จากตาราง 2 พบว่า ผลการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.63) โดยผลการประเมินด้านบริบท (Context) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.76) ซึ่งเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มีผลการประเมินในหัวข้อ โรงเรียนให้การสนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือหัวข้อ โรงเรียนมีการจัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับชุมชน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.68) และหัวข้อ วัตถุประสงค์ของโครงการเหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.56) ซึ่งเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มีผลการประเมินในหัวข้อ ผู้บริหารให้ความสำคัญและสนับสนุนโครงการ และ งบประมาณเพียงพอต่อการดำเนินโครงการ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.45) รองมาคือหัวข้อ ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.56) และหัวข้อ บุคลากรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานถูกต้อง ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

ด้านกระบวนการ (Process) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.56) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีผลการประเมินในหัวข้อ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.50) และ มีการประชาสัมพันธ์การพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้โดยการจัดป้ายนิเทศ นิทรรศการและสารสนเทศเกี่ยวกับโครงการ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือหัวข้อ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของชุมชน ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.52) และหัวข้อ ผู้บริหารโรงเรียนควบคุม ดูแล และนิเทศงานโครงการอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.56) และ นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยกระบวนการกลุ่ม ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

ด้านผลผลิต (Product) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.64) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีผลการประเมินในหัวข้อ นักเรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือ นักเรียนมีจิตสำนึกอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในห้องปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.49) และหัวข้อ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.48) และหัวข้อ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.53) และหัวข้อ นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) มากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ ด้านผลผลิต (Product) ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.64) ด้านกระบวนการ (process) ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.56) และ ด้านบริบท (Context) ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.76) ตามลำดับ

จากการประเมินรายงานการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนเทศบาลท่าตม อำเภอท่าตม จังหวัดสุรินทร์ มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบท ก่อนการดำเนินรายงานการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนเทศบาลท่าตม อำเภอท่าตม จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานมีการเตรียมการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และเมื่อได้ศึกษาเอกสาร นโยบาย ตลอดจนได้วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาร่วมกันแล้วนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาต่อยอดทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ได้อย่างเหมาะสม จึงส่งผลต่อดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาการใช้รูปแบบของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เพื่อประเมินความพยายามในการเปลี่ยนแปลงในแผนกบรรณารักษ์ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งโดยมีความมุ่งหมายเพื่อประเมินความพยายามในการเปลี่ยนแปลงเฉพาะอย่าง ให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยซึ่งเกิดขึ้นระหว่างปี 1996 - 1997 โดยใช้รูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดการประเมินกระบวนการทั้งหมด รวมถึงรูปแบบการจัดการเฉพาะที่ผู้ให้คำปรึกษานำเข้ามาใช้ความพยายามในการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ผู้วิจัยอธิบายว่าเป็นสมาชิกของทีมร่วมวิจัยและประเมินด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลสะท้อนกลับจากสมาชิกของทีม สมาชิกของห้องสมุดซึ่งผลกระทบจากความพยายามและจากสมาชิกของฝ่ายบริหารห้องสมุด ผลการศึกษาพบว่า มีองค์ประกอบจำนวนมากที่ต้องจำเป็นสำหรับความพยายามในการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งเพื่อความสำเร็จ คือ การสนับสนุนจากฝ่ายบริหารอย่างเป็นทางการนั้น การสนับสนุนควรจะไปถึงทรัพยากรที่เพียงพอ เวลา และระดับเสริภาพที่จะปฏิบัติภาระงานที่จำเป็น การสนับสนุนระหว่างคณะห้องสมุดเกี่ยวข้องกับความสำเร็จเปลี่ยนแปลง รวมทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนั้น มีความสำคัญเช่นกัน การสนับสนุนเช่นนั้น สามารถเพิ่มพูนขึ้นได้ จากการสื่อสารกับความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับเหตุผลเกี่ยวกับความพยายามในการเปลี่ยนแปลงตามความเข้าใจ และการเกี่ยวข้องกับคณะบรรณารักษ์อย่างต่อเนื่องตลอดความพยายามในการเปลี่ยนแปลงนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kongkrob (2019) การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโพ้นทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนโพ้นทองพัฒนาวิทยา พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) โดยภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด Chusong (2020) ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเรียนรู้ใฝ่เรียน

ของนักเรียนโรงเรียนบ้านพังตาน พบว่า 1) ผลการประเมินด้านบริบท โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด Kunthonbuthr (2020) ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนวัดไตรรัตนาราม พบว่า การประเมินผลด้านสภาวะแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก Chanapan (2019) ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ผลการประเมินพบว่า ด้านบริบท โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย มีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ McCoy (2003) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนปรับปรุงท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการจำนวน 2 โรงเรียน เพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยนำครู ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนมารวมกัน ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดประสิทธิภาพของแผนการในการระบุความต้องการทางวิชาการและกำหนดการปรับปรุงท้องถิ่นปัจจุบัน ตรวจสอบข้อมูลทางวิชาการของนักเรียนพบว่า มีข้อมูลสนับสนุนโปรแกรมใหม่และโปรแกรมเก่าที่มีอยู่ จากการมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารและการใช้ข้อมูลทางวิชาการของนักเรียนอย่างเหมาะสม สามารถนำแผนไปใช้ โดยมีกระบวนการการมีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุงท้องถิ่นที่เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น ก่อนการดำเนินการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนเทศบาลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) ทั้งนี้เป็นเพราะการได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารเป็นทางการ การสนับสนุนควรจะไปถึงทรัพยากรที่เพียงพอ เวลา และระดับเสรีภาพที่จะปฏิบัติภาระงานที่จำเป็นการสนับสนุนระหว่างห้องสมุดเดียวกันกับความพยายามในการเปลี่ยนแปลงนั้น มีความสำคัญเช่นกัน การสนับสนุนเช่นนั้น สามารถเพิ่มพูนขึ้นได้จากการสื่อสารกับความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับเหตุผลเกี่ยวกับความพยายามในการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แก่ผู้เรียนเหมาะสม เพิ่มประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนรู้ได้ได้มากขึ้น และส่งผลต่อสถานศึกษาที่มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Panomupakarn (2019) ที่ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านดาหลา โดยใช้ CIPPIEST Model ผลการประเมินในภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านดาหลา มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วยงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kunthonbuthr (2020) ที่ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนวัดไตรรัตนาราม ผลการประเมินโครงการ พบว่า การประเมินผลด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เฉลี่ยโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ ระหว่างดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนเทศบาลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ประเมินเพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้และเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานของโครงการนี้ด้วย ซึ่งเป็นการตรวจสอบว่า เกิดปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง มีการแก้ไขปัญหายังไง อีกทั้งเป็นการประเมินกระบวนการในขณะที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม จะช่วยให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ในการดำเนินโครงการ และการให้ข้อติชมอย่างเหมาะสมทันที่ทั้งนี้ ในด้านของการกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบการดำเนินงานและมอบหมายงาน มีการตรวจสอบ กำกับ ติดตามงานอย่างสม่ำเสมออันจะนำไปสู่ผลสำเร็จของโครงการนี้ในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaowai (2019) ที่ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการกำหนดนโยบาย และการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ Sophaying (2019) ศึกษาการประเมินโครงการ

พัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อประเมินด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้าด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินโครงการด้านกระบวนการ ในภาพรวมและรายด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ได้แก่ ด้านการปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม (Act) ด้านการดำเนินงาน (Do) ด้านการวางแผน (Plan) และด้านตรวจสอบติดตาม (Check) สอดคล้องกับ Taewpho (2020) ที่ศึกษาโครงการศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนวัดไร่ขิง (สุนทรอุทิศ) เพื่อประเมินโครงการด้านบริบท ประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า ประเมินโครงการด้านกระบวนการ และประเมินโครงการด้านผลผลิต พบว่า ด้านกระบวนการผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการมีการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และความสามารถในการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนเทศบาลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้วิจัยได้ทำการประเมิน เพื่อพิจารณาว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินผลที่ได้ที่ได้จากการประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น และประเมินด้านกระบวนการ ซึ่งเป็นการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นผลสำเร็จที่ได้รับ และประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามโครงการ การประเมินด้านผลผลิตนี้จะเป็นสารสนเทศที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในอันที่จะช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการรับรอง ยกเลิก หรือปรับขยายโครงการ หากจะดำเนินการต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tadsophon (2020) ที่ศึกษาการพัฒนาารูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อติ (สังวรจันทรราชราษฎร์วิทยา) ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากการใช้รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมแบบรวมใจพัฒนา การประเมินผลที่เกิดทักษะชีวิตของผู้เรียน จากการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการจัดกิจกรรม/โครงการ ตามการพัฒนาารูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและมีทักษะชีวิตดีขึ้น และครูมีความเข้าใจขั้นตอน และสามารถดำเนินการตามรูปแบบได้เป็นอย่างดี มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีทักษะชีวิต และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Keefe (2003) ที่ศึกษาศูนย์การเรียนรู้วิถีทัศน์ว่า สามารถบูรณาการหลักสูตรการเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาได้อย่างไร ศูนย์การเรียนดังกล่าวเป็นการถ่ายทอดโทรทัศน์ โดยเชื่อมสัญญาณไปยังห้องเรียนทุกห้อง การบริการการเรียบเรียงตัดต่อวีดิทัศน์แก่นักเรียน ครูมีโอกาสพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น ภายในโรงเรียนมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้อย่างกว้างขวางรวมทั้งความสามารถของครูที่ประสบความสำเร็จในการสอนตามทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ และมีแรงกระตุ้นในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วีดิทัศน์

สรุปผลการวิจัย

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนเทศบาลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP สรุปได้ว่า ผลการประเมินในด้านบริบท (Context) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูก่อนดำเนินโครงการอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินในด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูก่อนดำเนินโครงการอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินในด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูและนักเรียนระหว่างดำเนินการดำเนินงานโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด และ ผลการประเมินในด้านผลผลิต (Product) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูและนักเรียนหลังดำเนินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการร่วมกันวางแผนและพัฒนา

แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทั้งองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ในการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนงานและโครงการนั้น โดยโรงเรียนควรดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยทำการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนก่อนเสมอ แล้วนำผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาตามสภาพความเป็นจริงที่สำรวจพบมาจัดลำดับความสำคัญร่วมกับกรรมการบริหารโรงเรียนเพื่อวางแผนพัฒนาตามความต้องการจำเป็น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำข้อเสนอที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานต่อไป ควรศึกษาค้นคว้าการพัฒนาห้องปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในการพัฒนาห้องปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และควรศึกษาการประเมินโครงการเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาลท่าตูม (นายพงษ์ศักดิ์ อินทร์สอน) ขอขอบคุณครูและนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ทุกคน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลการประเมินโครงการในครั้งนี้ คุณค่าและประโยชน์จากผลงานวิจัยนี้ขออุทิศบูชาพระคุณบิดา มารดา ที่ให้ชีวิต การอบรมสั่งสอน ตลอดจนบูรพาจารย์ทุกท่านที่ให้การศึกษามา เพื่อขึ้นไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและทำให้ประสบผลสำเร็จในชีวิตตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- Chanapan, P. (2019). *Assessment of the Learning Resource Development Project for Learners*. Sukothai: Special Education Center
- Chaowai, C. (2019). *Role of school administrators in managing internal resources under local organizations in Pathum Thani province*. Master of Education Thesis, Valaya Alongkorn Rajabhat University.
- Choosong, K. (2020). *Assessment of the Learning Resource Development Project to Enhance the Character of curiosity*. Phatthalung: Wat Phangdan School.
- Kongkrob, J. (2019). *Assessment of the Project for Development of Learning Resources in Educational Institutions, Phonthong Patana Wittaya School*. Roi Et: Phonthong Patana Wittaya School.
- Keefe, D. D. (2003). A Case Study of the Integration of a Video Learning Center at an Elementary School. *Dissertation Abstracts International*, 64(5): 1613.
- Kunthonlabutr, W. (2020). *Assessment of a Project to Develop Learning Resources that are Conducive to Learners' Learning*. Rayong: Wat Trai Rattanaram School.

- Mccoy. (2003). School matters: How context influences the identification of different types of special educational needs. *Irish Educational Studies No. 2*(2): 119-138.
- Numthong, S. (1997). Media Efficacy. *Lecturer. 6*(96): 25-28.
- Office of Nation Education Standards and Quality Assessment (Public Organisation). (2008). *Higher Education External Quality Assessment Guide*. Bangkok: Golden Point Company Limited.
- Panomaupakarn, M. (2019). *Assessment of the Learning Resource Development Project Innovation Media and Technology*. Mukdahan : Ban Dalum School.
- Pithianuwat, S. (2001). Value Science Appraisal Method (2nd Edition). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Pithianuwat, S. (2006). Value Science Appraisal Method (3rd Edition). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Rodprasert, P. (1996). *Project Management*. Bangkok: Netikul Printing.
- Scriven, Michael. (1967). *The Methodology of Evaluation*. Chicago: American Educational Research Association.
- Schuman, J. H. (1978). *Social and psychological factors in second language acquisition*. Rowley: Newbury House.
- Stufflebeam, D.L. and Shrinkfield, A.J. (1985). *Systematic Evaluation. A Self-Instructional Guide to Theory and Practice*. Boston: Kluwer-Nijhoff Publishing.
- Sophaying, A. (2019). *Assessment of environmental development projects that are conducive to learning management*. Chiang Rai: Ban Don Sai School.
- Tadsophon, T. (2020). *The Development of a Learning Resource Model in a United-Minded Educational Institution to Promote Student-Centered Learning and Learners' Life Skills*. Nonthaburi: Wat Don Kai Dee Municipal School.
- Taewpho, A. (2020). *Assessment of Sueb Heate Project, Hoi plot, Spatial Civilization According to the Philosophy of Sufficiency Economy to Learn Professional Skills of Students*. Nakhon Phanom: Kutakai Wittayakom School.
- Tyler, R. W. (1970). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: University of Chicago Press.